

JEDNA
Z NEJLEPŠÍCH
KNIH ROKU
2023

TA VĚC S RACHEL

CAROLINE O'DONOGHUE

Přeložila Alžběta Komrsková

Doktor Byrne byl samozřejmě jiný: vážně jsem se s ním chtěla vyspat. Nešlo jen o to, že to byl náhodný cizí muž v malé místnosti. Od prváku jsem do něj byla zamilovaná, ale nikomu jsem o tom neřekla, protože to bylo otravně zjevné. S ostatními holkami v mém ročníku jsem se moc nebavila, ale byla jsem si celkem jistá, že se s doktorem Byrnem chtěly vyspat všechny. Byl obrovský a vášnivý a jediný muž pod padesát na katedře anglistiky.

A co bylo nejvábivější – pane bože – měl manželku. Ale nejen to. Jeho manželka *bývala studentkou*.

Navzdory tomu, že jsem se děním na univerzitě příliš nezabývala, jsem si byla situace s manželkou doktora Byrnea dobře vědoma. Tak už to s neopětovanými láskami chodí. Bez ohledu na to, jak moc se to snažíte ignorovat, vždycky zůstane zapnutý jeden mikrofon, který nahrává všechny informace o objektu vašeho zájmu.

(Ukázka z knihy)

„O'Donoghue má bystré oko pro bouřlivý život mladé ženy, která se snaží přijít na to, kým vlastně je. Hluboce uspokojivé. O'Donoghue našla způsob, jak vyprávět tento příběh ve scénách jak srdcervoucích, tak zábavných.“

– Ron Charles, Washington Post

„Bujaré, štiplavě satirické. Připomíná fikci Sally Rooney a Anne Tyler. Autorka zpochybňuje dynamiku moci, od akademické sféry přes nakladatelství až po ložnice. Dokonalý román.“

– New York Times

„Caroline O'Donoghue dokonale zachycuje intenzitu a vrcholy a pády první lásky, a přestože je Ta věc s Rachel proscycena nostalgii a srdcebolem, je také velmi, velmi vtipná.“

– Red Magazine

„Román o mladém a beznadějném chťíci. Vtipné, milé a plné ostrovtipu.“

– Sunday Times, Nejlepší letní čtení

TA VĚC S RACHEL

CAROLINE O'DONOGHUE

Přeložila Alžběta Komrsková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

The Rachel Incident

Copyright © Caroline O'Donoghue 2023

Published by Virago Press, UK

Translation © Alžběta Komrsková, 2024

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-834-1 (ePub)

ISBN 978-80-7625-833-4 (pdf)

ISBN 978-80-7625-329-2 (print)

Mužům v mém životě.

Ryanu Farrellovi za to, že mě miloval tehdy,

Gavinu Dayovi za to, že mě miluje teď,

a mému tátovi za to, že mě miluje pořád.

Nikdy jsem neměla v plánu o ničem z toho psát. Vím, že novináři to říkají v jednom kuse, ale v mém případě je to pravda. Skoro všichni za sebou máme nějakou významnou zkušenost, o níž doufáme, že ji jednoho dne proměníme v knihu. Přisahám bohu, tohle můj záměr nikdy nebyl. Tajemství procesu psaní knihy mi bylo odhaleno v mých jednadvaceti letech a od té doby jsem s ním nechtěla mít cokoliv společného.

1

O doktoru Byrneovi mluvím jen s Jamesem Devlinem, a tak jsem vždycky předpokládala, že pokud se někdy vrátí do mého života, bude to skrz něj.

Spletla jsem se. Vrátil se skrz *Toy Show*.

The Late Late Toy Show je každoroční irský televizní pořad, v rámci kterého malé děti hodnotí nejlepší hračky roku a radí ostatním dětem, co si přát pod stromeček. Pro děti v Irsku je to významná událost a je ještě významnější, pokud jste dospělý Ir žijící v zahraničí. Cizincům se to obtížně vysvětluje. Člověk to buď chápe, nebo ne. Možná je to proto, že irský původ si nárokuje tolik lidí, že přesouváme naše soukromé vtípky na stále vyšší a vyšší police, takže vám nezbude nic jiného než požádat obsluhu, aby vám je sundala.

Po celém světě probíhají skupinová promítání, u kterých dospělí Irové tleskají pětiletým dětem testujícím v živém přenosu panenky. Jsem redaktorkou *The Hibernian Post*, novin pro Iry v Británii. Mojí prací je psát o hnutích emigrantů, a proto je mojí prací psát o *Toy Show*.

„Jsi si jistá?“ zeptá se Angela. „Nechci tě v té zimě posílat ven až do Soho, tři týdny před Vánoci.“

„To neva,“ řeknu, omotám si kolem krku dlouho šálu a málem se u toho přiškrtím.

„Nevykládej si to špatně,“ řekne. „Ale ve tvém stavu...“

„Jsem v pohodě, vážně.“ Pohladím své vyklenuté břicho. Teprve nedávno jsem se dostala ve svém těhotenství do období relativního klidu. Příšerná nevolnost a nebezpečná nejistota prvních měsíců ve mně vyvolávaly pocit, jako bych byla v první fázi dlouhé velrybářské plavby. Přece jen už jsem jednou potratila. Ale v sedmém měsíci jsem dosáhla jakéhosi tklivého oceánského šílenství. Nedočká si představit pevninu. Osobně si myslím, že budu těhotná navždy.

Dorazím do toho baru v Soho, který se na jedinou noc stal přístavem pro všechny, jimž se stýská po domově. Chodívala jsem na spousty akcí pro emigranty, které probíhaly v období referend a volání po změně. Záleželo mi na tom. Byla jsem do toho zapálená. Taky jsem vydělávala slušné peníze. Anglické noviny vydávaly spoustu článků na téma práva Irů na umělé přerušování těhotenství a já byla jedna z těch, kteří byli placeni za to, aby je psali. Vedla jsem rozhovory s aktivisty, lidmi z organizace Marie Stopesové, lidmi, kterým zemřely dcery nebo manželky při komplikovaném porodu, a s lékařem, jenž odmítal jednat v zájmu matky. Byl to krátký záblesk, kdy být irským novinářem v Anglii něco znamenalo. Chodila jsem na demonstrace a končila na večírcích. Můj seznam kontaktů přetékal lidmi, kterým jsem v opilosti něco slíbila, nějakou formu pozornosti ve svých člancích, kterou jsem rozhodně neměla právo poskytovat.

Přestože už to jsou čtyři roky a mezitím jsem si pořídila novější iPhone, pořád je mám uložené. CLARA ODMÍTNUTÍ ZÁKAZU, SIOBHAN ODMÍTNUTÍ ZÁKAZU, ASHLING ODMÍTNUTÍ

ZÁKAZU, DONNACHA ODMÍTNUTÍ ZÁKAZU. Byli jsme pro sebe neznámí lidé, krátce propojení genealogickým stromem lidí, kteří chtějí tu samou věc, a teď, když jsme ji měli, nás nic nespojovalo.

Jsmo rádi, že máme právo na potrat a sňatky homosexuálů, ale o večerech, jako je tenhle, jsme osamělí.

Nejsou tu žádná volná místa a já ve svém stavu oceánského šílenství zapomenu, že mám právo si sednout na židli. Muž v mém věku, spokojeně usazený ve skupině přátel, mi nabídne tu svou.

„Nechci vám rozbít partu.“ Mám dojem, že členové skupiny, která si hlasitě užívá události večera, jsou převážně gayové. Z úcty k homosexuálním společenským bohům a vzhledem k tomu, že jsem heterosexuální žena, musím vzdor minimálně předstírat. Samozřejmě toužím po tom, aby mě mezi sebe pustili.

Zavrtí hlavou a jemně mi pomůže na své místo. „Nedělejte si starosti, paní,“ řekne a já v jeho hlase slyším dublinský přízvuk. „Copak bychom mohli o Vánocích nechat těhotnou dámu stát?“

„Co by si o tom pomyslel Ježíšek?“ zeptá se další, a protože sedíme tak blízko u sebe, nezbyvá mi nic jiného než se stát čestnou členkou party. Jsem za to vděčná. Cítím se díky nim významná a důležitá, jako Panna Marie vznášející se nad dětmi z Fatimy.

Když začne první reklamní přestávka, ucítím na noze poklepaní. „Promiň,“ řekne. Je to jeden z mužů z druhé strany našeho kruhu, s nímž jsem ještě nemluvila. „Můžu se jen zeptat –“

Neslyším, co dodal. Pořadatel vypne zvuk na televizi a zesílí reproduktory na maximum. Začne hrát „C'est La Vie“ od B*Witched, příliš hlasitě, a všichni sebou polekaně trhnou. Pořadatel rychle sníží hlasitost a omluvně zvedne ruce.

Obrátím svou pozornost zpátky k tomu muži.

„... nevíš náhodou, co s ním je?“ dokončí větu, kterou jsem neslyšela.

Možná je to proto, že jsem mezi homosexuálními muži, nebo proto, že se mě na mého nejlepšího přítele tak často ptají. Možná za to můžou těhotenské hormony. Ale vážně jsem si myslela, že se mě ptá na Jamese Devlina. Tohle je přesně to místo, kde by se mě lidé na Jamese normálně ptali. Obývá na Vennově diagramu slávy zvláštní průsečík: slavný Ir, slavný gay, slavný na sociálních sítích, ale ne *doopravdy* slavný. Dost slavný, aby ho lidé – kdyby tu dneska byl – žádali o fotku, ale ne o autogram. Dost slavný na to, aby poté, co se v kinech objeví film, mezi jehož pěti scénáristy je i on, v lokálních novinách v jeho rodném městě vydali článek *Hollywoodský film z pera corksého rodáka*.

„New York,“ řeknu hrdě. „Vážně se mu daří, víš, a nejenom na Instagramu. Píše pro jednu talk show.“

Prázdně na mě hledí, a tak mu řeknu název té talk show. Další prázdný pohled.

Svraští obočí. „Byla jsi v jeho seminární skupině ve třetáku, ne?“ zeptá se. „Doktor Byrne? Viktoriánská literatura?“

„Doktor Byrne,“ zopakuju a na okamžik mi zkratuje mozek. Jako když najednou zhasne celá bytovka.

„Jsem si celkem jistý, že jsi se mnou chodila na univerzitu v Corcu,“ řekne pomalu. „Byla jsi se mnou v jeho skupině. Na semináři Freda Byrnea.“

„Ano,“ odpovím a navzdory šoku ze zaslechnutí jeho jména si jsem přesně vědoma toho, co světu ukazuje můj obličej. Rychle změním výraz, ale je pozdě. Musím to tomu cizímu klukovi vysvětlit, ale kde začít? Jak by člověk mohl pochopit ten rok na Shandon Street, aniž by tam žil s námi?

„Hele, nechtěl jsem...“ řekne, když si uvědomí, že začal ze špatného konce, ale nemá tušení, jak to vzít zpátky. „Jen jsem myslel, však víš, jako jedna z jeho oblíbenkyň, nebo to tak aspoň vypadalo, že to možná víš.“

„Co vím?“ zeptám se. Jak mám nenápadně upozornit tohohle cizího člověka, že jsem navzdory populárnímu drbu, který v té době koloval Corkem, neměla poměr s doktorem Byrnem?

„Je v kómatu,“ řekne rychle, jako by chtěl od té informace co nejrychleji utéct. „Dostal nějakou šílenou nemoc mozku a teď je v kómatu.“

Kvůli těhotenství vnímám své tělo ve vrstvách – kůra, plášť, jádro – a to všechno se při myšlence na Byrnea zhroutí. Velkého, zvláštního Byrnea, milovníka francouzského vína a fajnových zákusků. Těch portugalských dortíků, které nám nosil z městského tržiště ještě teplé se sytě žlutou chutí s pihami zčernalého cukru nahoře.

Hudba proudící z reproduktorů nás upozorní, že přestávka skončila, *Toy Show* pokračuje a malý kluk jezdí na kole v kruzích.

Musím zavolat Jamesovi.

2

Je vtipné, že se z nás s Jamesem stali tak dobří přátelé, vezme-li v úvahu, že první dva týdny našeho přátelství mě považoval za někoho úplně jiného.

Naše první setkání si pamatuju, jako by to byla scéna z filmu o někom jiném. Byl čtvrtek někdy v listopadu a já stála za pultem knihkupectví O'Connor Books. Stalo se to v roce 2009. Byl to můj poslední rok na vysoké a zbývalo dvacet devět dní do Vánoc. Náš manažer Ben si začínal dělat starosti, že nás čeká špatná sezóna, a neustále obcházel obchod a mumlal něco o „knižním průmyslu“. Mluvil o něm, jako by to byl drak spoutaný ve sklepech, který by nás mohl v jakémkoliv okamžiku rozsápat na kousíčky. Mluvil o letošní záplavě předvánočních knih – myslím, že zrovna vyšly konkurenční memoáry Dawn Frenchové a Julie Waltersové –, jako by to byly ohořelé mrtvoly, kterými jsme krmili hladového draka.

„To udrží knižní průmysl na nohou,“ řekl Ben s téměř dojemnou upřímností. Měl v memoáry známých hereček větší víru než pravděpodobně samotné Julie Watersová a Dawn Frenchová v době,

kdy je psaly. Zvedla jsem další komínek knih ze skladu, který mi začínal u pasu a končil pod bradou.

James Devlin u nás začal pracovat jako vánoční brigádník minulý čtvrtek, kdy jsem si vzala volno, abych dokončila své závěrečné eseje do školy. James strávil první směnu se Sabrinou. Později tvrdil, že byl na své první směně tak zaplavený novými tvářemi a jmény, že mu splynuly dohromady, a když jsem řekla, že je to blbost, rozhodl rukama a prohlásil, že heterosexuální ženy vypadají v jeho očích všechny stejně.

Jeho první směna se Sabrinou musela být zábavná – což bylo zvláštní, vzhledem k tomu, jak málo zábavná Sabrina obvykle byla –, protože když zvedl dřevěný pult pokladny, tvářil se spiklenecky.

„*Někdo* tu má svrab,“ řekl, „a nechal na záchodkách mastičku.“

Teď mi připadá zvláštní, že naše první konverzace proběhla právě takhle, protože to o Jamesovi nevypovídalo zhora nic. Jak okouzlující byla jeho první věta: „*Někdo* tu má svrab.“ Pronesl to jako Poirot vyšetřující vraždu ve venkovském domě. Druhá část věty byla naprostý opak: „A nechal na záchodkách mastičku.“ Pocházel z irského hrabství Cork, konkrétně z Fermoy, které jsem považovala za venkov. Ale vyrostl v Británii – všude možně, jak jsem zjistila později – a jeho přízvuk bylo těžké identifikovat. Já se narodila v Douglasu, malé předměstské vesnici dvě míle od centra, a pořád jsem tam žila.

„Co?“ zeptala jsem se a šok té věty roztříštil skleněnou zdrženlivost, kterou jsem si pěstovala jako součást své osobnosti. Osobnosti, která byla obecně známá jako Holka, co pracuje v knihkupectví. „A co je svrab?“

„Něco jako parazit.“

„Jako červi?“

„Červi jsou vevnitř. Svrab zvenku. Měla jsi někdy červy?“

„Ne.“

„Ani jako malá?“

Zamyslela jsem se nad tím. „Lišej. Je to to samý?“

„Jak jsi k tomu přišla?“

Upřímně ho to zajímalo. Přimělo mě to vytáhnout na světlo vzpomínky, které jsem si předtím nepamatovala, a měla jsem pocit, jako bych objevila novou část mořského dna. „Měli jsme kocoura, toulavého. Myslím, že jsem to dostala od něj.“

„Je vtipný, že v devadesátkách byli všichni mazlíčci toulaví,“ řekl. Otevřel pokladnu a našel šestimístné číslo. „Člověk si tehdy prostě našel psa uprostřed silnice.“

Když jsem začala pracovat v knihkupectví, měla jsem jistá očekávání o tom, jaké konverzace by se v něm měly vést. Měly by být o knihách, myslela jsem si. O čtení jsme nemluvili skoro nikdy. Zaměstnanci měli rozmanitý vkus na knihy, ale místo abychom diskutovali o literatuře, jenom jsme se svými knížkami tiše seděli v šatnách. Ben měl rád Joyce. Sabrina milovala Terryho Pratchetta a Douglase Adamse a všechny další autory, u nichž si člověk nikdy není jistý, jestli vtipkují, nebo ne. Další zaměstnanec fascinovala populární psychologie, místní historie a franšíza *Simonova kočka*, ale já s nikým z nich nenašla společné téma.

Obvykle jsem četla... no, romány. Hlavně starší. Knihy, které dosáhly vrcholu popularity v devadesátkách, a byly tak schváleny kulturním establishmentem, ale byly mémi vrstevníky natolik zapomenuty, abych se cítila výjimečná. Měla jsem ráda mrtvé ženy komentující společnost. Měla jsem ráda dlouhé odstavce o přídělech a sexuálním obrození ve Francii. Dokud jsem nezačala pracovat v knihkupectví, považovala jsem se za sečtělou.

Nechtěla jsem se Jamese ptát na čtení, protože jsem kvůli téhle otázce ztratila příliš mnoho potenciálních přátelství. Chtěla jsem se ho zeptat na něco opravdového nebo něco, co můj dvacetiletý

mozek považoval za opravdové. Chtěla jsem něco, co bude stejně dobré jako jeho svrab.

Neměla jsem ale čas, protože v tu chvíli se objevil tucet zákazníků a my je bok po boku obsloužili. Nebylo to pro mě nic nového: stát vedle kolegy celé hodiny, pracovat u pokladny, občas prohodit pár slov se zákazníkem. Vždycky jsem si připadala jako na své vlastní planetě. Zní to pošetile, nebo jako bych té jedné pozdní směně zpětně připisovala ohromné emoce, ale tentokrát to bylo jiné. Bylo to vřelé, jako příležitostné ticho na road tripu s kamarády.

Když bylo po směně, zeptal se mě, co mám v plánu.

„Mám schůzku s přítelem,“ řekla jsem a okamžitě se začala strachovat, že setkáním s Jonathanem přijdu o svou jedinou příležitost stát se Jamesovou nejlepší kamarádkou.

James si už zapaloval cigaretu. „Kterým směrem jdeš?“

„Sober Lane.“

„Á!“ řekl a já si nebyla jistá, jestli se popálil, nebo ho něco náhle osvítilo. „Já bydlím na Travers Street. Doprovodím tě.“

Šli jsme spolu, a navzdory mé touze Jamese rozlousknout a porozhlédnout se v něm se zdálo, že na mé otázky nebyl čas. Ani James nechtěl klást otázky. Chtěl hádat.

„Tak jo, nech mě hádat. Tvůj otec pracuje v bance.“

Usmála jsem se. „Špatně.“

„Tak děda. Je na tobě něco bankovního.“

„Můj děda pracoval v bance, ano. Ale můj táta je zubař.“

„Vidíš, to je ono. Věděl jsem to.“

„Nic jsi nevěděl!“

Zamával nade mnou rukama, jako by sesílal kouzlo. „Víš, cítím z tebe noblesu střední třídy. *Starý peníze, starej Cork*. Ještě jsem se nerozhodl, ale tvoje matka je buď úchvatná hubená pijanka, nebo naprostá abstinentka. A pořád se tváří kysele. Hoří?“

Zasmála jsem a podivila se, jak to může vědět. „Přihořívá. To druhé,“ řekla jsem, ale okamžitě jsem si připadala zlomyslná. Moje máma taky pracovala v ordinaci, a protože táta dělal primárně estetické zákroky, oba utrpěli změnou priorit v naší zemi a neměli moc důvodů se usmívat.

„A ten přítel... ten přítel, ten přítel, *ten přítel*. Zase se nemůžu rozhodnout mezi dvěma možnostmi.“

Mával při mluvení rukama tak usilovně, že mu zhasla cigareta, a tak se zastavil, aby ji znovu zapálil.

„Jste spolu od základky, zamilovanej páreček ročníku, všichni si myslí, že se vezmete, ale nejsi si jistá. Máte v plánu jet společně do Thajska.“ Vydechl. „*Nebo* je to starší chlap, co si dělá doktorát nebo tak něco, je na tebe možná trochu moc starej a poněkud suchar. Tvoji kamarádi ho nesnáší, ale neřekli ti to.“

Nevím, proč mu připadalo normální urážet každého, koho jsem znala, skutečného i vymyšleného. Ale věřil, že mu to projde, a já mu to projít nechala.

„Ani jedno,“ řekla jsem, připravená Jonathana bránit. „Není ani jedno. Nedá se kategorizovat.“

„Ale co z toho je blíž?“

Zamyslela jsem se nad tím. „No, asi to první, myslím.“ Což jsem řekla jen proto, že to byla lepší možnost.

Byla jsem zamilovaná, nebo jsem si to alespoň myslela. Nedařilo se mi přimět lidi, aby to brali vážně. Bylo mi dvacet a potřebovala jsem dvě věci: být zamilovaná a aby mě lidi brali vážně.

Jonathan i já jsme pocházeli z Corku, vyrostli jsme na předměstí a štválo nás, že musíme studovat tady. Bylo tu šest dobrých hospod a tři dobré kluby, aspoň co jsem věděla, a snažili jsme se dát všem najevo, jak nás Cork nudí, a zároveň jsme nevyňaložili žádnou snahu navštívit nebo podniknout něco, co jsme nedělali už v sedmnácti.